

O dobrach handlowych

Autor: **Nicholas Barbon**

Źródło: econlib.org

Tłumaczenie: **Tomasz Kłosiński**

Jest to pierwszy rozdział książki Nicholasa Barbona Rozprawa o handlu (A Discourse of Trade) z 1690 r. Uprzednio na naszych łamach opublikowaliśmy [wprowadzenie i przedmowę](#) do tej książki.

Handel jest tworzeniem i sprzedawaniem jakiegoś rodzaju dóbr w zamian za inne. Tworzenie dóbr nazywamy produkcją, a twórcę producentem. Sprzedaż nazywana jest handlem, a sprzedawca kupcem. Producent bierze swoje miano od nazwy dobra, które wytwarza: sukiennik, tkacz jedwabiu, szewc czy kapelusznik itd. — od sukna, jedwabiu, butów czy kapeluszków. A sprzedawca określany jest nazwą kraju, z którym handluje i nazywany jest kupcem holenderskim, francuskim, hiszpańskim czy tureckim.

Głównym celem działalności handlowej jest dobitnie zyskownego targu. Dokonując targu, bierze się pod uwagę następujące rzeczy: towary przeznaczone do sprzedaży, ilość i jakość tych towarów, ich cenę, pieniądź czy kredyt, za pomocą którego dobra będą zakupione, odsetki odnoszące się do czasu wykonywania transakcji.

Asortymentem i towarem wszelkiego handlu są zwierzęta, warzywa oraz minerały całego świata, cokolwiek rodzi ziemia lub morze. Dobra te mogą być podzielone na naturalne i sztuczne. Naturalne dobra to te, które są sprzedawane tak, jak wytworzyła je natura; jak mięso, ryby lub owoce etc. Sztuczne dobra to te, które przemienia się w inną formę od tej, którą nadała im natura; jak tkanina, kaliko i przędzony jedwab etc., które są tworzone z wełny, lnu, bawełny i surowca jedwabiu.

Oba te rodzaje dóbr nazywane są podstawowymi towarami krajów, w które głównie są one obfite lub w których są wytwarzane. Występują różne rodzaje klimatów, niektóre bardzo gorące, niektóre bardzo zimne, jeszcze inne umiarkowane. Te różne klimaty umożliwiają produkcję rozmaitych zwierząt, warzyw i minerałów. Podstawowym dobrem krajów gorących są przyprawy,

krajów chłodnych futra. Klimaty bardziej umiarkowane produkują mniej więcej te same rodzaje dóbr, ale różnią się one jakością lub dogodnością miejsca, gdzie obfitują. Stają się one podstawowym dobrem kraju, gdzie albo są najlepszej jakości, albo najłatwiej je pozyskać lub wymienić. Zatem śledzie i inne ryby są głównym produktem Holandii — Holendrzy żyjąc pośród wód, mają naturalną skłonność do łowienia ryb. Angielska wełna, będąc najlepszą na świecie, jest z tego samego powodu podstawowym produktem Anglii. Oleje Włoch, owoce Hiszpanii, wina Francji, wraz z kilkoma innymi rodzajami towarów, są właśnie podstawowymi produktami tych krajów.

Dobra można podzielić na krajowe i zagraniczne. Krajowe dobra to te, które każdy kraj tworzy naturalnie i produkuje najlepiej. Zagraniczne dobra to takie, które kraj nabywa wyłącznie poprzez handel z zagranicą — jak przyprawy były towarem Holandii, a tworzenie szkła i papieru było zajęciem Wenecji.

Na temat dóbr handlowych można powiedzieć trzy rzeczy:

1. Dobra każdego kraju, które są jego bogactwem, występują w nim ciągle i nigdy nie zostaną skonsumowane w całości: zwierzęta lądowe, ptactwo i ryby wzrastają w sposób naturalny. Co roku następuje nowa wiosna i jesień, które tworzą nowe rośliny i owoce. Także minerały są niewyczerpalne. A jeśli naturalne dobra są nieskończone, sztuczne dobra, które są tworzone z naturalnych, także muszą być nieskończone — tak jak wełniane i lniane płótno, kaliko oraz przędzony jedwab jest robiony z lnu, wełny, bawełny i surowca jedwabiu.

To pokazuje błąd popełniony przez pana Munna w jego *Discourse of Trade* — pochwała on skąpstwo, skromność i ustawy przeciw zbytkom jako środki wzbogacenia kraju; używając argumentu z porównania, zakładając, że człowiek, który uzyskuje czegoś 1000 litrów rocznie i posiada tego 2000 litrów w zapasach, a wydaje 1500 litrów rocznie, straci w ciągu czterech lat 2000 litrów zapasów¹. Jest to prawda w przypadku osoby, ale nie kraju; ponieważ majątek człowieka jest skończony, ale zasoby wytwarzane przez cały kraj są nieskończone i nigdy nie zostaną skonsumowane. To, co jest nieskończone, nie może być powiększone dzięki skąpstwu czy uszczuplone w wyniku rozrzutności.

---

¹ „[England's Treasure by Forraign Trade. Or, The Ballance of our Forraign Trade is The Rule of our Treasure](#)” (London, 1664); por. rozdział II pt. „The means to enrich the Kingdom, and to encrease our Treasure”).

2. Produkty wytwarzane w danym kraju są podstawą jego handlu zagranicznego — kraj ma dostęp tylko do tych zagranicznych dóbr, które jest w stanie wymienić za dobra krajowe. Srebro i złoto z Hiszpanii, jedwabie z Turcji, oleje z Włoch, wina z Francji i wszystkie inne dobra zagraniczne są przywożone do Anglii w wyniku wymiany na angielskie tkaniny i inne dobra.

3. Zagraniczne produkty są niepewnym bogactwem. Niektóre kraje poprzez wyłączny handel z jakimś krajem lub przez opanowanie jakiejś dziedziny produkcji zyskują przewagę w obrocie towarami zagranicznymi — ale mogą one być tak dochodowe jak krajowe tylko tak długo, jak posiadają wyłączność na ten fragment handlu czy rodzaj produkcji. Jest to jednak niepewne, ponieważ inne kraje prędzej czy później odkryją sposób na handel z tym miejscem — kupcy dla zdobycia przewagi podróżują do innych krajów i dzięki temu ciągle odkrywa się nowe rodzaje produkcji. Portugalia miała wyłączność na handel z Indiami; następnie Wenecjanie przejęli wielką część tego handlu, a teraz Holendrzy i Anglicy posiadają większą część niż dwa poprzednie kraje. Sztuka wyrobu różnego rodzaju tkanin ograniczała się głównie do Genui i Neapolu — później przeniosła się do Francji, a potem do Anglii i Holandii, i teraz jest tam praktykowana z równą doskonałością co we Włoszech. Także inne rzemiosła wędrowały — jak produkcja luster z Wenecji do Anglii czy produkcja papieru z Wenecji do Francji i Holandii.